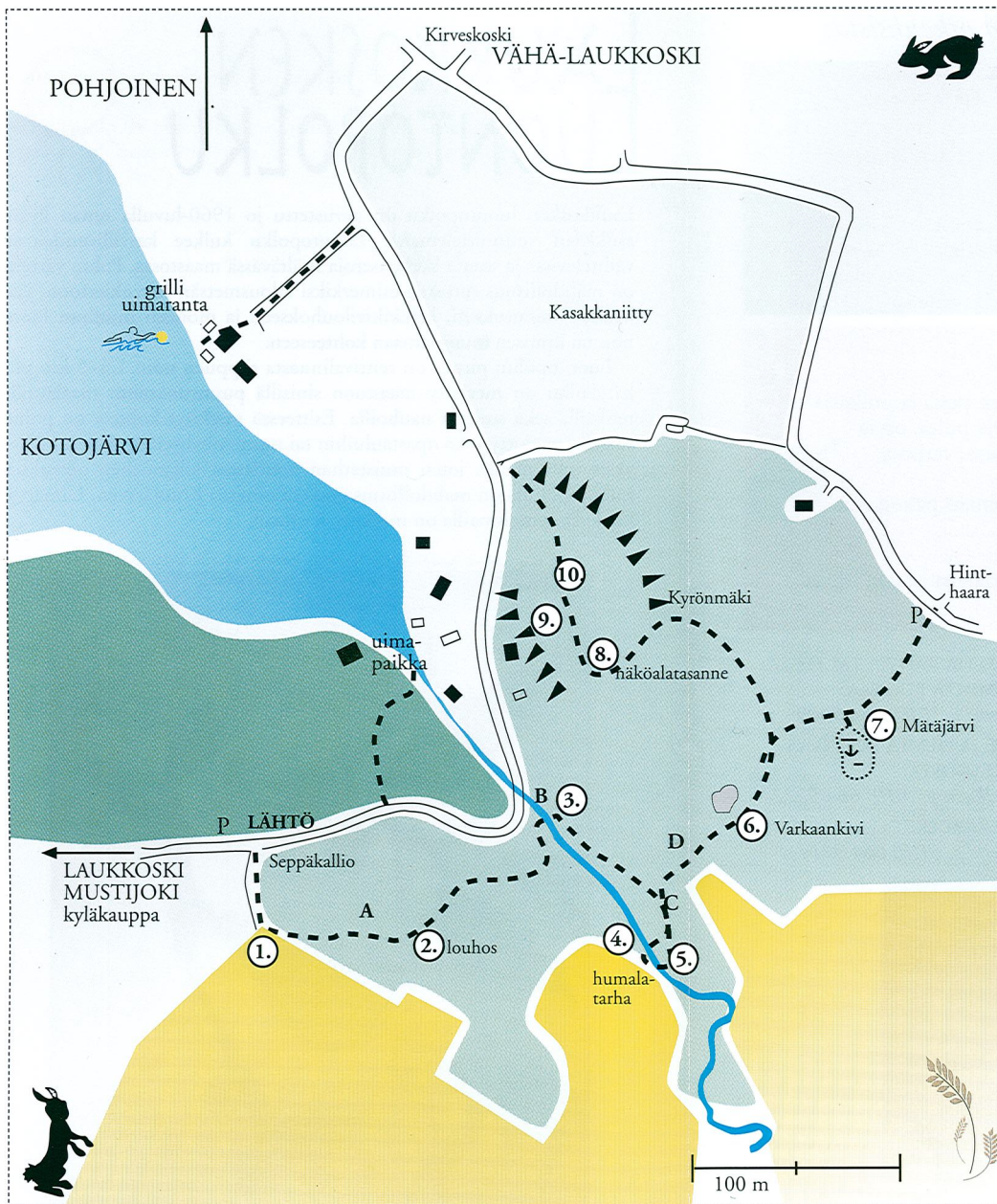

1. Peltovaihtuu metsäksi

Pellon ja metsän vaihtumiskyky on ekologisesti hyvin tärkeä ja mielenkiintoinen. Eläin- ja kasvilajimäärät ovat näillä piennaralueilla suuremmat kuin itse pellolla tai metsässä. Voit hyvällä onnella tavata hirven pientareella ruokailemassa. Reunojen kasvillisuus tarjoaa monille pikkunisäkkäille sekä linnuille pesimis- ja lepopaikkoja ja ne ovat myös

3. Myllyoja ja puronvarsilehto

Isonniitynoja tai puhkieleessä tunnettu Myllyoja saa alkunsa Kotojärvestä. Myllyoja halkoo pääosin peltoaukeita. Laukkosken peltosen savisuus näkyy veden harmautena. Luonnontilaisena säilyneen puronvarren kasvillisuus on rehevää lehtokasvillisuutta. Puuston muodostavat mm. kuusi-

hyönteisten elinympäristöjä. Kuumina kesäpäivinä metsä tarjoaa miellyttävän viileän paikan peltoaukeiden läkähdyttävän kuumuuden vastineeksi.

A) Talousmetsä

Mänty on metsiemme valtapuu yhdessä kuusen kanssa. Kohteen maapohja on metsätaloudessa käytettävän luokituksen mukaan käenkaali-mustikkatyyppiä (OMT) ja hieman ylempänä rinnettä mustikkatyyppiä (MT). Talousmetsässä suoritetaan harvennushakkuuta n. 10-15 vuoden välein siten, että harvennuskertoja tulee kolme. Puusto päätehakataan n. 70 vuoden ikäisenä, jonka jälkeen seuraa metsitys ja metsän elinkierto alkaa uudestaan. Kolmas tärkeä talouspuu on koivu, josta perinteisten puutuotteiden lisäksi saadaan koivusokeria, ksylitolia.

2. Kalkkivilouhos

Lähes 100 m pitkä, 1,5 m leveä ja saman verran syvä kalkkivilouhos kuuluu Krouvarin talolle. Kalkkia alettiin louhia vuonna 1834. Sitä käytettiin muuraukseen ja maanparannukseen. Louhimisessa käytettiin apuna tulta ja vettä: ensin poltettiin avotulta kallion päällä, jonka jälkeen kuumentuneelle pinnalle kaadettiin kylmää vettä. Käsitteily irrotti kalkin muusta kiviaineksesta. Louhoksen pohjalle pääsee kulkemaan.

B) Oja ja ankeriasloukko

Tulossa olevaan ankeriasloukkuun kerätään vaellushaluiset ankeriaat, jotka pyrkivät Sargassomerelle lisääntymään. Sargassomeri on ainoa paikka, jossa ankeriaat luontaisesti lisääntyvät. Kalloista saatut varat käytetään kalavesien hoitoistutuksiin.

si, haapa, tuomi sekä tervaleppä. Myös lehtokuusama, metsälehmus ja vaahtera viihtyvät alueella. Keväisin puronvarrella voi ihastella valkokuokkojen kukintaa ja lehdoissa viihtyvien lintujen liverrystä. Voit nähdä myös pyytä ja rusa-koita lähellä Myllyojaa.

4. Humalatarha

Humala (*Humulus lupulus*) on monipuolinen kasvi, jota on käytetty mausteena, lääkkeenä, rohtona, vihanneksena ja kuitukasvina. Humala oluen mausteena ja säilyvyyteen vaikuttajana on edelleenkin humalan tärkein käyttömuoto. Suomen olutpanimoita varten tuodaan Saksasta jauhettua humalaa miljoonien markkojen edestä. Suomessa on verot maksettu kruunulle humalina niin kauan kuin verolakeja kirjoitettiin ruotsiksi. Humalanviljely oli lakisääteinen talonpoikien velvollisuus aina vuoteen 1915 asti.

5. Myllynkivet

Laukkoskella on muinoin toiminut kolme eri myllyä. Yksi näistä oli kyläläisten yhteinen "Ojamyly". Siitä ovat muistona nämä purossa vielä näkyvissä olevat, sammaloituneet myllynkivet. Ojamylyn kaltaiset puromyllyt ovat olleet käytössä jo keskiajalla. Ojamylyssä jauhettiin viljaa vielä tämän vuosisadan alussa. Jokainen osakas jauhtoi itse jauhonsa - palokattua mylläriä ei siis ollut. Mylly toimi ainoastaan runsasvetisinä aikoina, keväisin ja syksyisin, jolloin se jauhtoi yön päivää. Myöhemmin paikalla on toiminut pärekon.

C) Rajakivi

Vaihtelevat luonnonolot, talous- ja kulttuuripolitiikka sekä lainsäädäntö ovat vaikuttaneet maassamme asutukseen ja viljelysten sijoittumiseen. Etelä- ja Keski-Suomessa otettiin käyttöön Suomen vanhin maanjakotapa, sarka- eli aurinkojako. Sarkajaon seurauksena yhden tilan viljelysmaat olivat eri paikoissa hankaloitettavien viljelyä. Isojaon tavoitteena 1700-luvun puolivälistä oli yhtenäistää viljelysmaat. Isojaon periaatteita jatkamaan tehtiin vuonna 1848 uusjako, mikä jatkuu edelleenkin Suomen pohjoisosissa. Tämä rajakivi on perimätiedon mukaan uusjaon ajalta.

D) Myllytie

Ikivanha kärrytie johti myllyltä Vähä-Laukkosken kylään. Myllytien varrella kasvaa mm. kangaskortetta sekä poikkeuksellisen pitkää ja järeää kuusimetsää.

6. Varkaanen

Tämä suuri kahtia haljennut siirtolohkare kielii meille jääkaudesta. Järkäle on kulkeutunut tähän muinoin vedessä kelluneen jäälohkareen mukana. Sitä ruvettiin kutsumaan varkaaneniksi, koska kansan suussa kulki tarina varkaasta, joka hevosen uupuessa piilotti myllyltä varastamansa jauhot kiven koloihin. Usein siirtolohkareita nimitetään hiidenkiviksi. Sana juontaa hiistarinoista, joissa kerrotaan hiisien eli jättiläisten muiden koltostensa ohella heitelleen kivenpaloja ympäri Suomenmaata.

7. Mätäjärvi

Suurehkoon, vettä läpäisemättömään kallionkoloon on muodostunut aikojen saatossa humusta maatuneista lehdistä ja oksista. Kolossa maatuessaan vetinen maa-aines on haissut voimakkaasti etenkin kuumina kesäpäivinä. Tästä syystä paikkaa ryhdyttiin kutsumaan Mätäjärveksi. Maatumisprosessi on hidas ja ennen kuin kolo oli täytynyt humuksella oli kalliolla luisteltu talvisin veden jäädyttyä Mätäjärvessä. Maatunut aines on ajallaan kaivettu pois ja käytetty maanparannukseen. Sama maatumisprosessi on meneillään parhaillaan. Mätäjärven kasvillisuus on suomaaisille alueille tyypillistä.

8. Näköalapaikka / Jääkauden jäljet

Tältä näköalapaikalta voit paitsi ihailla Laukkosken kumpuilevaa maisemaa niin myös tarkastella jääkauden maastoon jättämiä jälkiä. Viimeisimmästä jääkaudesta 120 000 - 10 000 vuotta sitten Laukkoskella kertovat mm. siirtolohkareet, silottuneet kalliit, viljavat pellot kallioiden kumpujen lomissa sekä Kotojärven allas. Siirtolohkareet kuten "Varakaankivi", ovat saattaneet kulkeutua Laukkoskelle hyvinkin kaukaa. Nii-tä on tällä runsaasti.

Laukkosken kallioperä on hyvin rikkonainen. Se on täynnä ikivanhoja murreksia, jotka näkyvät maisemassa selvimmin lukuisina jyrkänteinä. Laukkoski kuuluu Etelä-Suomen graniittialueeseen. Suomen graniittinen kallioperä on hyvin vanhaa - tarkalleen ottaen maailman vanhinta! Kallioperää verhoavat irtomaakerrokset ovat Suomessa ohuita. Kallioperä onkin tärkein Suomeineidon melko vaatimattomiin muotoihin vaikuttavista tekijöistä.

9. Kivilouhos

Paikalta on louhittu vuosisadan alkupuolella "kiilakiviä" rakennusten kivi-jalkoihin ja siltoihin. Joitakin valmiiksi irrotettuja kiviä on jäänyt paikalleen.

10. Hiidenkirnu

Tämä kuoppa, hiidenkirnu, kertoo meille, että tällä paikalla on joskus jylssyt kuohuva koski. Kosken vesi oli peräisin sulavasta mannerjäätiköstä. Jokiuoman vesi ei joka kohdassa virtaa suoraviivaisesti. Syntyy pyörteitä, joihin veden lisäksi jäävät pyörimään myös kivet ja muu irtain aines. Kivet hankaavat kalliota, johon pikku hiljaa syntyy yhä syvenevä kuoppa. Pyöristyneet hiomakivet jäävät kuopan, hiidenkirnun, pohjalle.

Kiitokset maanomistajille.

Lyhyesti jokamiehen oikeuksista:

Saat

- * liikkua jalan, hiihtäen tai pyöräillen luonnossa muualla kuin pihamaalla sekä muilla kuin sellaisilla pelloilla, niityillä tai istutuksilla, jotka voivat kulkemisesta vahingoittaa
- * poimia luonnonkukkia, sieniä ja marjoja
- * kulkea, uida ja peseytyä vesistössä sekä kulkea jällä

Et saa

- ♦ häiritä tai vahingoittaa lintujen pesiä ja poikasia
- ♦ kaataa tai vahingoittaa kasvavia puita, ottaa kuivunutta tai kaatunutta puuta, varpuja, sammalta tms. toisen maalta
- ♦ tehdä avotulta toisen maalle ilman pakottavaa tarvetta
- ♦ roskata ympäristöä
- ♦ kalastaa ja metsästää ilman maanomistajan lupaa

-LAUKKOSKELLA VOIT MYÖS NAUTTIA KAHVIA TAI TEETÄ LISUKKEINEEN SEKÄ LÄMMINTÄ RUOKAA.

Tiedustelut ja varaukset Raija Rinne p. (019) 664 9309

-OHJELMAPALVELUJA RYHMILLE JA PIENTÄ PURTAVAA KOTOJÄRVEN KARTANOSTA.

Tiedustelut ja varaukset Björn Fredriksson p. (019) 664 9222

-OPASPALVELUT JA ERÄRETKET

Tiedustelut ja varaukset Pekka Reijo p. (019) 664 9214

Kuva Jukka Salonen

Esitteen toteutus: Katriina Arrakoski, Sara Oja Laukkoskelaisien avustuksella.

Esitteen ulkoasu ja taitto: Tiia Lepistö

Laukkosken kylä- ja kulttuuripolku-hankkeen tuote.

Rahoittajina: Laukkoskelaiset, Pornaisten kunta, Sampo ry ja Uudenmaan liitto.

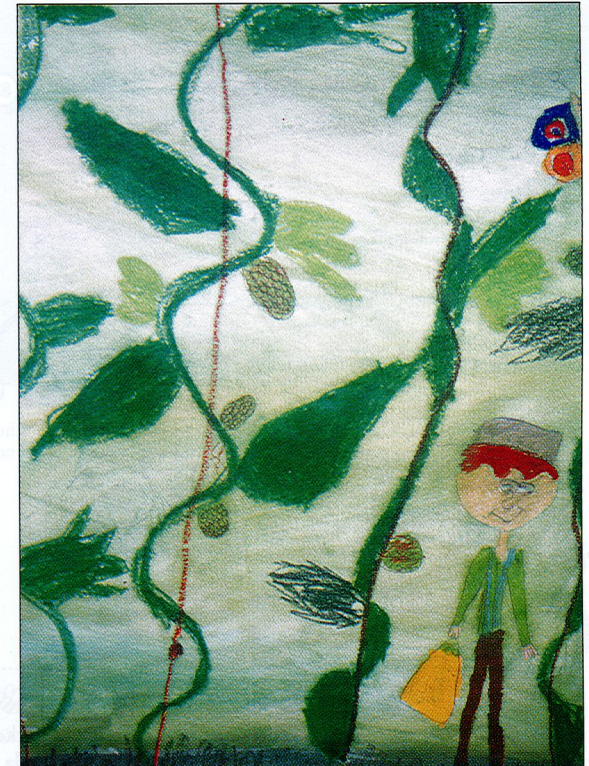
LAUKKOSKEN LUONTOPOLKU

Laukkosken luontopolku on perustettu jo 1960-luvulla oman kylän asukkaan suunnittelemana. Luontopolku kulkee kasvillisuudeltaan vaihtelevissa ja suuria korkeuseroja sisältävässä maastossa. Polun varrella on mahdollisuus tutustua esimerkiksi talousmetsän kasvukiertoon, jääkauden vaikutuksiin, kalkkivilouhokseen ja moneen muuhun luonnon tai ihmisen muovaamaan kohteeseen.

Luontopolun pituus on reittivalinnasta riippuen noin 1,5-5 km pitkä. Polku on merkitty maastoon sinisillä puunrunkoihin maalatuilla renkailla sekä sinisillä nauhoilla. Esitteessä merkityt kohteet on polun varrella merkitty joko opastauluihin tai numerokyltteihin. Polku kulkee yksityisillä mailla, joten muistathan noudattaa jokamiehen oikeuksia. Luontopolulta on mahdollisuus poiketa uimaan Kotojärveen. Uimapai-kat kylän yhteismailla on merkitty karttaan.

Piirt. Miina Kivikoski, Anna Nevalainen, Anna-Reetta Kohonen, Oona Yrtti. Laukkosken koulu 1998

Laukkoskelainen perhe on keräämässä humaloita. Niemisen Petri ohjaa hevosta. Sirkka vahtii lapsia. Sari ja Matti leikkivät ja auttavat Sirkkaa. Kuningas on määrännyt, että kaikkien pitää kasvattaa puutarhassaan 200 humalaa. Laukkoskelaisilla on yhteinen humalatarha ojamylyn lähellä.

TERVETULOA
Laukkosken luontopolulle